

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

לפני כבוד השופטת מיכל נד"ב

התובע עזרא מרדכי
ע"י ב"כ עו"ד עדי מוסקוביץ ועו"ד דביר גליזר

נגד

הנתבעת עיריית פתח תקווה
ע"י ב"כ עו"ד אשר אילוביץ

פסק דין

1

2 1. לפניי בקשה לאישור הסדר פשרה לפי סעיף 18 בחוק תובענות ייצוגיות התשס"ו-2006 (להלן: "חוק
3 תובענות ייצוגיות").

4

5

תמצית בקשת האישור

6 2. ביום 19.12.2012 הגיש התובע, מר עזרא מרדכי, בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד עיריית פתח
7 תקוה, בטענה כי הנתבעת אינה משיבה לזכאים רבים יתרות זכות הרשומות על שמם בספרי
8 העירייה מזה זמן רב, בין אם בהשבה בעין ובין אם על דרך הקיזוז (הפחתה); וכן כי הנתבעת גובה
9 ריבית פיגורים על יתרות חובה מבלי להביא בחשבון שלנישום יתרות זכות במקביל (להלן: "בקשת
10 האישור").

11 3. התובע הוא תושב הנתבעת, המשלם לה תשלומי חובה, העיקרי שבהם ארנונה המשולמת בגין דירת
12 מגורים שבחזקתו ובבעלותו.

13 4. ביום 30.10.2012 בירר בנו של המשיב את מצב החשבון של הוריו בספרי הנתבעת וגילה כי רשומה
14 בו יתרת זכות בסך 171 ₪.

15 התברר כי מקורה של יתרת זכות זו היא בבקשה שהגישה אשתו של התובע, בחודש מרץ 2006,
16 לקבלת הנחה בתשלום הארנונה בשל היותה אזרחית ותיקה. בקשה זו נבחנה על ידי הנתבעת
17 ונמצא כי התובע ואשתו אכן זכאים להנחה כאמור, החל מחודש ינואר 2006 וכי הם שילמו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 בחודשים ינואר ופברואר 2006 יותר ארנונה ממה שהיו חייבים לשלם על פי חוק. הנתבעת רשמה
2 בספריה "יתרת זכות" לטובת התובע ואשתו, בשיעור הסכום העודף ששילמו, אולם לא עדכנה
3 אותם בנוגע לקיומה של יתרת הזכות האמורה ולא קיזזה אותה מסכומים אחרים שנדרשו לשלם
4 לה.
- 5 יתרות זכות שנוצרות לטובת נישומים בידי הרשות מקורן בתשלומי חובה ששילם נישום, כמו
6 ארנונה, היטלי השבחה היטלי פיתוח, אגרות ועוד, שלאחר תשלומם מסתבר כי שולמו ביתר.
7 יתרות זכות בארנונה נוצרות עקב חילופי דיירים, שינויים ב"קובעי המס" (הקטנת שטח הנכס או
8 הקטנת התעריף), מתן הנחה או פטור במהלך שנת המס, קבלת ערר ועוד. יתרת זכות יכולה
9 להיווצר עקב הפחתת שומה של היטל השבחה בעקבות הליכים על פי התוספת השלישית בחוק
10 התכנון והבניה. כמו כן יכולה יתרת זכות להיווצר עקב טעות בחיוב, ועקב השגה.
- 11 6. הנתבעת מבצעת החזרים של עודפי גבייה רק בעקבות פניה של תושב להחזרת כספים, והחזר
12 כרוך במילוי טופס ומסירת פרטים על ידי המבקש. כאשר הנישום אינו יוזם פניה לקבלת החזר,
13 לא נעשה החזר והנתבעת מחזיקה בכספים. יתרות זכות נוצרות מדי שנה בחשבונות התושבים,
14 הנישומים. רישומה של יתרת זכות מהווה הודאה של הרשות בתשלום יתר.
- 15 7. על הנתבעת להשיב יתרת זכות, אם בדרך של השבה בעין ואם על ידי קיזוז, בצירוף ריבית פיגורים
16 על פי סעיף 6 בחוק הרשויות המקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה) תש"ס-1980
17 (להלן: "חוק הריבית").
- 18 8. הקבוצה בשמה הוגשה בקשת האישור: "כל אדם שלזכותו במועד בקשת האישור יתרות זכות אצל
19 המשיבה בשל תשלומי חובה ששילם למשיבה ביתר, אף אם קיימות לו יתרות חובה בנוסף ו/או
20 בחשבונות אחרים אצל המשיבה (מאותו סוג או מסוגים שונים)".
- 21 9. עילות התביעה אשר פורטו בבקשת האישור: עשיית עושר ולא במשפט, גבייה שלא כדין בידי רשות
22 מנהלית, עוולות הגזל ועיכוב נכס שלא כדין.
- 23 10. הסעד שנתבע בבקשת האישור: השבת יתרות הזכות הרשומות בספרי הנתבעת, נכון למועד הגשת
24 בקשת האישור, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית פיגורים בשיעור של 0.5% לחודש בגין התקופה
25 שמיום היווצרות יתרת הזכות ועד ליום ההשבה בפועל.
- 26
27
28

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

1

תמצית תגובת הנתבעת

2 11. הנתבעת עושה במיטב יכולתה להשבת יתרות זכות לנישומים. בשנת 2011 השיבה הנתבעת ל-2,005
3 נישומים יתרות זכות בסכום כולל של 20,529,516 ש"ח ובשנת 2012 השיבה ל-2,077 נישומים
4 יתרות זכות בסכום של 17,541,522 ש"ח.

5 12. הנתבעת משיבה את יתרות הזכות בהתאם להוראות חוק הריבית, בצירוף הפרשי הצמדה - במקרה
6 בו לא התקבלה דרישה בכתב להשבת הסכומים, ובצירוף ריבית פיגורים - במקרה בו התקבלה
7 דרישה בכתב והכל בהתאם להוראות החוק.

8 13. בנתבעת, כ-85,000 חשבונות ארנונה של נישומים שונים. קורה לעיתים שיש צורך לזכות חשבונות
9 של נישומים בגין חיובים אשר, בדיעבד, מתברר כי נגבו ביתר, או שנפלה בהם שגגה. הנתבעת
10 מעבירה את הסכום לזכות התושב בספריה, ולאחר מכן פונה אל הנישום על מנת לבדוק כיצד הוא
11 מבקש שתבוצע ההשבה.

12

13

תמצית החלטת האישור

14 14. ביום 11.10.15 אישרתי את הבקשה לאישור תובענה כייצוגית.

15 15. בשאלה האם השאלה שבמחלוקת נכנסת בגדר פרט 11 בתוספת השנייה בחוק תובענות ייצוגיות
16 קבעתי, כי ככל שיתרת זכות נוצרה בגין ארנונה עקב "קובעי חיוב" שגויים כגון, שטח, סיווג,
17 תעריף, אזור, תקופת חיוב וכד' שבגינם מתקבלים השגה, ערר או ערעור, אזי מדובר בגביה שלא
18 כדין מלכתחילה. הוא הדין גם בגביית תשלומי חובה אחרים על ידי הנתבעת, שהם שגויים ושיתרת
19 הזכות נוצרה עקב תיקון הטעות.

20 16. אשר לקבוצת הנישומים שלגביהם מלכתחילה הייתה הגבייה כדין, אלא שבעקבות הכרה בהנחה
21 או מכל סיבה מאוחרת אחרת, נוצרה יתרת זכות לנישום בדיעבד – קיבלתי את טענת התובע, כי
22 ככל שנגבו מהנישום תשלומים לאחר היווצרות יתרת הזכות, מבלי לנכות את יתרת הזכות, הרי
23 שחלה גביה מחדש, שלא כדין, של סכום יתרת הזכות (או חלקה לפי העניין) בכל גביה נוספת.

24 17. אשר למקרים בהם מלכתחילה הייתה הגביה כדין, ולא נגבו עוד סכומים מהנישום – קבעתי כי
25 לשון פרט 11 ניתן לפרשה באופן שגם גבייה כדין מלכתחילה, יכולה להיות גבייה שלא כדין
26 בדיעבד, וזאת בהתאם לעקרונות של דיני עשיית עושר ולא במשפט. סברתי כי ניתן להקיש לענייננו
27 מע"א 2761/09 הוועדה המקומית לתכנון ולבניה ירושלים נ' הפטריארך היווני אורתודוכסי של
28 ירושלים (27.8.12) שם נדונה השאלה האם במקרה שבו שולם היטל השבחה כדין, אולם בסופו של

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

1 דבר פג תוקפה של התוכנית מבלי שהנישום התעשר בפועל, והמצב חזר לקדמותו, קמה חובת
2 השבה לנישום. באותו עניין נקבע כי ניתן לבסס את חובת ההשבה על סעיף 1 בחוק עשיית עושר
3 ולא במשפט, התשל"ט-1979.

4 18. עוד קבעתי:

5 "כי המבקשים עמדו בתנאי הראשון של סעיף 8 בחוק תובענות ייצוגיות,
6 והרימו את הנטל הראשוני המוטל עליהם בשלב זה, כי התובענה מעוררת
7 שאלות מהותיות של עובדה המשותפות לכלל חברי הקבוצה, האם מיידעת
8 המשיבה את הנישומים כי נוצרה לטובתם יתרת זכות, האם משיבה המשיבה
9 כדבר שבשגרה, בתוך זמן סביר, יתרות זכות הרשומות בספריה לטובת
10 נישומים, גם לנישומים שאינם פונים אליה לקבלתם והאם היא מחייבת
11 נישומים המצויים ביתרת זכות בחשבון בריבית בגין "חוב" שנוצר באותו
12 חשבון ואשר אינו מתחשב ביתרת הזכות (המשיבה לא חלקה על כך שעליה
13 להשיב יתרות זכות וכי אין מקום לחייב בריבית בגין יתרת חוב שאינה קיימת
14 עקב קיומה של יתרת זכות). אני קובעת כי יש אפשרות סבירה שהשאלות
15 האמורות תוכרענה בתובענה לטובת הקבוצה."

16 19. אשר לשאלה אם על הנתבעת להשיב את יתרות הזכות בצירוף ריבית על פי חוק הריבית מקום
17 שיתרת הזכות נוצרה עקב הנחה או טעות וכד', כשאינ פניה בכתב של הנישום, בשל כך שאינו מודע
18 ליתרת הזכות – קבעתי כי נוכח לשון חוק הריבית אין אפשרות סבירה שזו תוכרע לטובת הקבוצה.

19 20. בהחלטת האישור הוריתי כי הקבוצה בשמה תנוהל התובענה הייצוגית היא – **כל אדם שלזכותו**
20 **יתרות זכות בשל תשלומי חובה ששילם למשיבה, בחשבונו אצל המשיבה במועד אישור הבקשה,**
21 **אשר לא הושבה לו במהירות הראויה, וכן כל אדם שחויב בריבית בגין יתרות חובה לכאוריות בעוד**
22 **הייתה לו יתרת זכות באותו חשבון.**

23

24 **ההחלטה בבר"מ 9100/15**

25 21. על החלטת האישור הוגש ערעור לבית המשפט העליון (בר"מ 9100/15 עיריית פתח תקווה נ' מרדכי
26 (28.6.18) (להלן: "הבר"מ)). בית המשפט העליון אישר את החלטת האישור בחלקה כדלקמן:
27 ניתן לנהל תובענה ייצוגית להשבת יתרות זכות הרשומות בספרי העירייה; במסגרת סעיף 11 ניתן
28 לנהל תובענה ייצוגית להשבת סכומים גם כשאלה נגבו לכתחילה כדין ובמועד מאוחר יותר התברר
29 שיש חובה להשיבם.

30 22. אשר לקביעה כי יש לכלול בקבוצה המיוצגת גם נישומים שיתרות הזכות הרשומות על שמם נוצרו
31 למעלה משנתיים לפני שהוגשה בקשת האישור או במהלך התקופה שלאחר הגשתה ועד לאישור

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

1 התובענה. בית המשפט העליון עמד על כך שעל פי הוראת סעיף 21 בחוק תובענות ייצוגיות לא ניתן
2 לכלול בקבוצה המיוצגת בתביעת השבה נגד רשות את מי שעילתו נוצרה יותר משנתיים לפני מועד
3 הגשת הבקשה לאישור (והפנה להלכת מנירב בעע"מ 7741/15). בית המשפט עמד על כך שבהחלטת
4 האישור קבעתי כי: "ככל שנוצרו יתרת זכות בתקופה שקדמה ל- 24 החודשים שלפני הגשת
5 התובענה, ואלה לא הושבו עד אישור התובענה... אלה הן יתרות זכות קיימות במועד התובענה
6 בבחינת זכות שמתחדשת מידי יום, והן בנות תביעה ככל שלא הושבו... [ועל כן] אין חשיבות
7 למועד היווצרות יתרת הזכות" וכן: "נראית לי טענת ב"כ המבקש, כי ככל שנגבו מהנישום
8 תשלומים לאחר היווצרות יתרת הזכות, מבלי לנכות את יתרת הזכות, הרי שחלה גביה מחדש,
9 שלא כדין, של סכום יתרת הזכות (או חלקה לפי העניין) בכל גביה נוספת".

10 23. בית המשפט העליון קבע:

11 "יש להבחין בהקשר זה בין נישומים שלאחר היווצרות יתרת הזכות לא חויבו
12 בתשלום חדש ובין נישומים שלאחר היווצרות היתרה נדרשו לשלם תשלומים
13 נוספים. באשר לקבוצה הראשונה שגה לדעתי בית המשפט קמא בקבעו כי
14 עילת התביעה שלהם היא עילה מתחדשת ואילו באשר לקבוצה השנייה, עמה
15 נמנה גם המשיב, אני סבורה כי ישנה אפשרות סבירה שייקבע כי אכן עומדת
16 להם עילה מתחדשת בשל האופן שבו לכאורה התנהלה העירייה בעניינם".

17

18 הבקשה לאישור הסדר הפשרה

19 24. ביום 21.5.19 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה (להלן: "הסדר הפשרה").

20

21 עיקרי הסדר הפשרה

22 25. הגדרת הקבוצה: "כל אדם שרשומות לו יתרות זכות בעיריה שנוצרו במהלך השנתיים שקדמו
23 למועד הגשת בקשת האישור, או שנוצרו קודם לכן אך לא קוזזו במהלך השנתיים שקדמו להגשת
24 התובענה אל מול תשלומי חובה שבהם חויב; וכן לגבי כל אדם שרשומה על שמו יתרת זכות
25 והעיריה גבתה ממנו ריבית פיגורים במהלך השנתיים שקדמו להגשת בקשת האישור מבלי
26 להפחית מקרן החוב נושא הריבית את יתרת הזכות"

27 26. התחייבויות הנתבעת:

28 26.1. עוד בטרם אישור ההסדר הנתבעת כבר פעלה והשיבה לרבים מחברי הקבוצה את יתרות

29 הזכות שעמדו לזכותם ואף במסגרת שוברי הארנונה הדו-חודשיים פעלה לידע את כל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 חברי הקבוצה כי לזכותם יתרות זכות, זאת מעבר לפעולות ההשבה שבוצעו באופן שוטף
2 ע"י העירייה כאמור בתגובתה לבקשת האישור.
- 3 26.2. הנתבעת חידדה את נהלי עבודתה וכי היא אף פעלה ופועלת להשבת יתרות זכות בדרך
4 שקבע בית המשפט העליון בבר"מ 9100/15, ובהתאם לנוהל משרד הפנים שהופץ בנושא
5 לכל הרשויות המקומיות ביום 11/02/2018.
- 6 26.3. הנתבעת מתחייבת להמשיך ולפעול להשבת יתרות הזכות לכלל חברי הקבוצה שטרם
7 הוחזרה להם יתרת הזכות בדרך כלשהי, בהתאם להוראות הסדר הפשרה, כמפורט
8 להלן.
- 9 26.4. הנתבעת תשיב לכל חברי הקבוצה הרשומים בדו"ח היתרות העדכני המצוי בידי ב"כ
10 הצדדים ואינו מצורף מטעמי הגנת הפרטיות (להלן: "זכאים להחזר"), את יתרות הזכות
11 העומדות לרשותם כשהם כוללים קרן והצמדה, בכפוף לזכותה של הנתבעת לבדוק האם
12 נפלה טעות ברישום יתרת הזכות.
- 13 26.5. ככל שקיימים זכאים להחזר שחויבו בריבית פיגורים לאחר מועד היווצרות יתרת
14 הזכות, שכן הנתבעת טוענת שהיא מבצעת פעולות של קיזוז יתרות זכות כאמור מול
15 יתרות חובה, ולא נוצרת "יתרת ריבית", הנתבעת תשיב גם את ריבית הפיגורים שנגבתה
16 על יתרת חובה שהייתה קיימת במקביל ליתרת הזכות, כלומר ריבית שנגבתה בגין יתרת
17 חובה בסכום השווה ליתרת הזכות וביחס לתקופה שבה לא הופחתה או קוזזה יתרת
18 הזכות מיתרת החובה האמורה, וזאת בכפוף לזכותה של הנתבעת לערוך בדיקה פרטנית
19 כאמור לכל זכאי להחזר.
- 20 26.6. לשם כך הנתבעת תשוב ותבחן את דו"ח הזכאים להחזר ותבדוק האם קיימים בו חברי
21 קבוצה בעלי חשבון פעיל שטרם זוכו, וההשבה לאלו תתבצע באמצעות קיזוז סכומי
22 היתרות מחיוב הארנונה השוטף (החשבונות הבאים). בנוסף, הנתבעת מתחייבת לעשות
23 כמיטב יכולתה לאתר את כל הזכאים להחזר שלהם יתרות זכות מעל 100 ש"ח ואשר
24 אינם בעלי חשבון ארנונה פעיל, על-מנת לבצע השבה של הסכומים המגיעים להם
25 בהתאם להסדר הפשרה.
- 26 26.7. הנתבעת תיידע את הזכאים להחזר על ההתארגנות להשבת יתרות הזכות והדרכים
27 העומדות לרשותם לבירור זכאותם באמצעות פרסום קבוע עד לתום תקופה ההשבה
28 כהגדרתה להלן, בדף הבית שבאתר האינטרנט של הנתבעת תחת אגף הכספים, בליווי
29 נוסח ההודעה שיאושר לפרסום על-ידי בית המשפט במסגרת ההחלטה המאשרת הסכם
30 זה, והדרך ליצירת קשר לשם קבלת החזר, שתכלול טלפון כתובת למשלוח דואר, מספר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 פקס וכתובת דואר אלקטרוני (להלן: "אמצעי ההתקשרות"), וזאת בנוסף לדרך
2 הפרסום של הסכם זה ואישורו כפי שיקבע על-ידי בית המשפט.
- 3 26.8. כמו כן הנתבעת תפרסם הודעה (בנוסח שצורף להסדר הפרשה כנספח ב'), בשני עיתונים
4 מקומיים ובהם תפנה את הציבור לפרסום באתר האינטרנט אודות הסכם זה, הזכאים
5 ודרך ההשבה.
- 6 26.9. בנוסף, בכל הקשור לזכאים להחזר שיש להם יתרת זכות מעל 100 ש"ח שהם תאגידים
7 (חברות, שותפות, עמותות ואגודות שיתופיות) ואשר אין להם חשבון ארנונה פעיל
8 בעירייה - הנתבעת תפנה למשרד המשפטים לבדיקת היתכנות לקבלת קובץ כתובות
9 שניתן להטמיע במחשבי העירייה ותשלח לכתובת לפי קובץ זה הודעה בכתב על יתרת
10 הזכות העומדת לרשותם ועל הדרך לקבלה, כשהיא מפנה לעניין זה לפרסום באתר
11 האינטרנט שלה.
- 12 26.10. טרם ביצוע ההשבה בפועל תהיה הנתבעת רשאית לבחון את נכונות הרישום בספריה
13 ולתקן את רישום היתרה (לחובת הזכאי להחזר או לטובתו) במידה ותתגלה שגגה.
14 במקרה של תיקון יתרה כאמור יוכל זכאי להחזר שיתרת הזכות שלו תוקנה לנקוט כל
15 הליך משפטי העומד לרשותו על-פי דין, אולם לא במסגרת ת"צ 37240-12-12 ומבלי
16 לגרוע מזכויותיה ו/או טענותיה של העירייה על פי כל דין.
- 17 26.11. השבת יתרות הזכות לזכאים להחזר תבוצע על דרך של קיזוז/הפחתת יתרות חובה, או
18 השבה בעין, באופן הבא: לזכאים להחזר שרשומה להם יתרת חובה, תקוזז/תופחת
19 יתרת הזכות מיתרת החובה, ואם יתרת הזכות עולה על יתרת החובה יוחזר העודף על
20 דרך של השבה בעין באמצעות משלוח שיק, או זיכוי חשבון בנק או כרטיס אשראי, או
21 בקיזוז יתרה זו בחשבון הארנונה הבא, והכל בהתאם לנתונים המצויים אצל הנתבעת;
22 לזכאים להחזר שחשבונם אינו ביתרת חובה ושאינן להם חשבון פעיל כלל, תבוצע השבה
23 בעין באמצעות משלוח שיק או זיכוי חשבון הבנק או באמצעות כרטיס אשראי. מובהר
24 כי השבה בעין לזכאים להחזר שאין להם חשבון פעיל תבוצע רק אם עלה בידי הנתבעת
25 לאתרם בהתאם להוראות הסכם זה.
- 26 26.12. על אף האמור, לזכאים להחזר שיש להם חשבון ארנונה פעיל ההשבה תבוצע באמצעות
27 זיכוי חשבון הארנונה. כמו כן, במידה שהוברר לנתבעת כי מי מהזכאים להחזר עתיד
28 לקבל חיוב כלשהו בתשלום חובה המגיע לנתבעת ו/או לוועדה המקומית על-פי דין,
29 שסכומו שווה או עולה על הסכום המגיע לו כהשבה לפי הסכם זה, בתוך תקופת ההשבה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 כהגדרתה להלן, תהא הנתבעת רשאית לבצע את ההשבה בדרך של הפחתה מהחיוב
2 האמור ובלבד שההשבה בפועל לא תעלה על 60 ימים ממועד אישור הסכם הפשרה.
- 3 26.13. לכל אחד מהזכאים להחזר שיש לו חשבון ארנונה פעיל בנתבעת או שיצר קשר עם
4 הנתבעת לגבי ביצוע ההחזר, ישלח פירוט, 30 ימים לפחות לפני ביצוע ההשבה (לפי
5 העניין), בדואר רגיל או על-גבי שוברי חיוב הנשלחים לו, אודות הסכום והדרך בה תבוצע
6 ההשבה (הנתבעת תהא רשאית להשתמש בנוסף במסרון ו/או בדוא"ל). בהודעה כאמור
7 יצוין כי כל עוד לא תתבקש הנתבעת לפעול אחרת (או לחדול) ביחס ליתרת הזכות, כי אז
8 תבוצע ההשבה בדרך המפורטת בהודעה. בהודעה יפורטו אמצעי ההתקשרות לצורך
9 בירורים או מתן פרטי חשבון בנק, כרטיס אשראי או כתובת עדכנית או אחרת לשם
10 קבלת המגיע על-פי הסכם זה, וכן הפניה לדף הבית באתר הנתבעת ולפרסום שם אודות
11 הסכם פשרה זה כאמור בסעיף 6 לעיל.
- 12 26.14. הנתבעת תסיים את השבת היתרות בפועל לזכאים להחזר, וזאת למעט זכאים שלא נוצר
13 איתם קשר כלשהו חרף הפרסומים וחובת הידוע כאמור לעיל ואשר אין להם חשבון
14 ארנונה פעיל, בתוך 180 ימים ממועד אישור הסכם זה על-ידי בית המשפט (לעיל ולהלן:
15 "תקופת ההשבה").
- 16 26.15. עם תום תקופת ההשבה הנתבעת תמציא לבית המשפט ולב"כ התובע דו"ח מלווה
17 בתצהיר המסכם את הסכומים שהושבו לזכאים להחזר, מועדי ההשבה ומספר משלם
18 של כל זכאי להחזר שקיבל השבה, וכן דו"ח נוסף המפרט את מספרי המשלם הזכאים
19 להחזר הלא מאותרים שאין להם חשבון פעיל בעירייה, סכומי היתרות והריבית להם
20 הם זכאים בהתאם להסכם זה, וסיבת אי ההשבה (להלן: "דו"ח ההשבה" ו- "דו"ח
21 יתרות בלתי מאותרות" בהתאמה).
- 22 26.16. דו"ח ההשבה יפרט בנפרד את סכום הריבית שהושבה ביחס לכל חבר קבוצה שקיבל
23 השבה בגין ריבית על יתרת חובה כאמור לעיל.
- 24 26.17. מובהר כי חבר קבוצה אשר קיבל בעבר השבה ואינו נכלל ברשימת הזכאים להחזר ואשר
25 שילם לעירייה ריבית פיגורים בגין יתרת חובה שעה שלא קוּזְזָה כנגדה יתרת זכות
26 קיימת, והיא לא הושבה לו בדרך כלשהי, יהיה רשאי לפנות לנתבעת שתבחן טענותיו
27 ואם אכן יתברר כי הן נכונות, יושב הפרש הריבית שנגבה ביתר. יובהר כי אין באמור
28 בסעיף זה בכדי לשנות את אופן ההשבה כאמור, שהינה קרן בצירוף הצמדה בלבד.
- 29 27. גמול ושכר טרחה: הצדדים לא הגיעו להסכמות בעניין שיעור שכר הטרחה והגמול. הצדדים
30 הסכימו כי עם אישור הסדר הפשרה הצדדים יטענו הם לעניין שכ"ט, גמול והחזר הוצאות. התובע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 יהיה רשאי להגיש לשם כך טיעונים בכתב בתוך 21 יום, שאורכם לא יעלה על 5 עמודים; הנתבעת
2 תהיה רשאית להשיב בתוך 21 בתשובה שאורכה לא יעלה על 5 עמודים; לתובע זכות תשובה בתוך
3 10 יום, אורך התשובה לא יעלה על 3 עמודים.
- 4 28. ביום 23.5.2019 ביקשתי כי הצדדים יבהירו: מדוע המנגנון להשבה שנקבע בסעיף 12 לבקשה
5 לאישור הסדר פשרה לא יחול גם על חברי הקבוצה הנזכרים בסעיף 25 לבקשה לאישור הסדר
6 פשרה; מדוע איתור הזכאים (בסעיף 14 לבקשה לאישור הסדר פשרה) יתבצע רק למי שלו יתרת
7 זכות מעל 100 ₪ ולא לכל מי שלו יתרת זכות.
- 8 29. ביום 30.5.2019 הודיעו הצדדים כדלקמן:
- 9 בכל הנוגע להבהרה הראשונה – מדובר במטלה כמעט בלתי אפשרית, שכן היא מחייבת לעבור על
10 כל החשבונות באופן ידני, ובתוך כל אחד מהם לעבור שורה אחר שורה כדי לנסות ולחשב את
11 היתרות ביחס לכל יום, ולנסות לזהות ממגוון של חשבונות מי היה ביתרת חובה וביתרת זכות, מה
12 היה הפער ולאילו תקופה. זוהי פעולה שמצריכה אלפי שעות של עבודה, וגם אז עדיין יהיה קיים
13 חשש שלא יאותרו כלל חברי הקבוצה הספציפית (שיוכלו לפנות לעירייה באופן פרטי בעניינם).
- 14 בכל הנוגע להבהרה השנייה – מדובר בשקלול של עלות מול תועלת, כאשר העלות לאיתור נישום
15 עם יתרת זכות בסכום נמוך גבוהה יותר מהתועלת שתצמח לרשות ולציבור מאיתורו. אין חלופה
16 של העברת כסף למטרה אחרת, כיוון שמדובר ביתרות זכות ששייכות לנישומים שעוד יכולים
17 לדרוש אותן בכל שלב בעתיד באופן פרטני.
- 18 30. בהחלטתי מיום 11.6.2019 הוריתי על פרסום הודעה ראשונה בעיתון יופי בעל תפוצה רחבה וכן
19 במקומון המתפרסם בתחומה של הנתבעת אשר אינו משויך לעיתון היומי, בהתאם להוראות
20 סעיפים 25(א)(3) ו-25(ד) בחוק תובענות ייצוגיות. כן הוריתי על משלוח העתק מההודעה, בצירוף
21 העתק הבקשה לאישור הסדר פשרה, העתק מהסדר הפשרה והעתק מבקשת האישור למנהל בתי
22 המשפט וליועץ המשפטי לממשלה.

23

24

עמדת בא כוח היועמ"ש

- 25 31. ביום 12.1.2020 הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה אין מקום לאשר את הסדר הפשרה
26 המוצע ממספר טעמים:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 31.1 קביעת סכום מינימום של 100 ₪ לשם ביצוע השבה פרטנית למי שאינו בעל חשבון פעיל
2 הוא סכום גבוה מדי ובלתי מידתי. יש להתנות את אישור הסדר הפשרה בסף מידתי
3 יותר.
- 4 31.2 על הנתבעת לפנות למרשם האוכלוסין לצורך איתור כתובות של לקוחות שאינם
5 מתגוררים עוד בתחום הנתבעת. פניה זו היא במחיר עלות שאינו עולה על כמה שקלים.
- 6 31.3 קודם לאישור ההסדר על הצדדים להציג לבית המשפט נתונים ביחס למספר חברי
7 הקבוצה שבעקבות קביעת סכום הסף אינם זכאים להשבה.
- 8 31.4 יש לקבוע כיצד יחולקו יתרות הזכות של זכאים שלא יאותרו. מן הראוי שיועברו לקרן
9 לפי סעיף 27א בחוק תובענות ייצוגיות.
- 10 31.5 תקופה של 180 יום לאיתור הנישומים שאינם גרים בתחום הנתבעת היא תקופה קצרה
11 מדי. יש לקבוע גם כי ככל שלא יאותרו זכאים להחזר וכלל שלא יפנו הזכאים לקבלת
12 החזר יהא על ב"כ הקבוצה ליטול את מלאכת האיתור.
- 13 31.6 קיימים מאגרי מידע ממשלתיים שעשויים לסייע באיתור שקישוריהם בסעיף 20 לעמדת
14 היועמ"ש ויש להכניסם להסדר.
- 15 32. יציין, כי עמדת היועמ"ש, שהערותיו פורטו לעיל, במסגרת הבר"מ הייתה שאין מקום לאשר את
16 התובענה הייצוגית. לטעמו מקום שרשות אינה כופרת בחובתה להשיב את יתרות הזכות אין
17 לאפשר לנהל נגדה תובענה ייצוגית. כשהחובה להשיב את יתרת החוב אינה במחלוקת הרי שמדובר
18 בתביעה שעניינה מועד ההשבה ולא עצם ההשבה ועל כן יש לברר תביעה כזו במסגרת עתירה
19 מנהלית ולא בהליך ייצוגי. עמדתו זו הובאה בפירוט על ידי בית המשפט העליון בבר"מ.
- 20 33. תגובת התובע לעמדת היועמ"ש :
- 21 33.1 ב"כ הקבוצה סבור כי אכן יש מקום להפחית את הרף, לאחר שהיועמ"ש הבהיר כי עלות
22 איתור ממרשם האוכלוסין אינה האגרה אשר נדרש אזרח מן השורה לשלם בגין הפקת
23 שאילתה בודדת.
- 24 33.2 מן הראוי שרף ההשבה לא יפחת מ-70 ₪. בכך לא יהא כדי להכביד על הנתבעת יתר על
25 המידה. קבוצת הזכאים שמעל 70 ₪ עומדת על 637 זכאים, עם סכום השבה ממוצע של
26 82 ₪ ובסכום כולל של 53,264 ₪.
- 27 33.3 ניתן להסתפק בתקופת איתור של 9 חודשים בלבד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 33.4. מאחר ועלות האיתור של זכאים שאינם תאגידיים היא שקלים בודדים, כפי שעכן
2 היועמ"ש, ומאחר ומדובר על כ-2,500 זכאים בסכום שמעל 100 ₪, הרי שלא מדובר
3 בעלות גבוהה וניתן לפנות גם לזכאים שאינם תאגידיים.
- 4 33.5. ב"כ הקבוצה לא יוכלו לבצע השבה פרטנית במקום העירייה, שכן עלות האיתור
5 הפרטנית היא מאות ₪ לאדם בודד, בעוד שעלות האיתור עבור העירייה נמוכה
6 משמעותית.
- 7 33.6. דינם של הזכאים הוא כדינם של כספי מבוטחים בחברות ביטוח, בנקים ומוסדות
8 פיננסיים, שבעליהם לא אותרו או לא דרשו אותם. חילוט כספים הרשומים על שם
9 זכאים ספציפיים שזהותם רשומה וידועה היא פגיעה בזכות הקניין וניתן לעשותה רק על
10 פי חוק.
- 11 34. תגובת הנתבעת לעמדת היועמ"ש:
- 12 34.1. המשאבים שהציבור יעמיד לטובת איתור זכאים בסכומים של 50-100 ₪ יהיו גבוהים
13 מאוד ולא סבירים. על כן, הנתבעת עומדת על הסף המינימלי של 100 ₪.
- 14 34.2. אין לנתבעת סמכות לחלט את הכספים שהזכאים בגינם לא אותרו, כל עוד לא יבוצע
15 תיקון חקיקה או לכל הפחות יצא בעניין חוזר מנכ"ל מחייב.
- 16
- 17 **הסכם הפשרה מתוקן**
- 18 35. בעקבות הערות היועמ"ש, ונוכח החלטתי מיום 5.2.2020, הודיעו הצדדים ביום 6.2.2020 כי הם
19 מסכימים לתקן את הסדר הפשרה, באופן הבא:
- 20 35.1. הובהר כי קבוצת הזכאים מתחת ל-100 ₪ הם 3,447 זכאים בסכום כולל של כ-154,000
21 ₪. מתוכם 2,142 זכאים שהם פחות מ-50 ₪ ובסכום ממוצע של 22 ₪. קבוצת הזכאים
22 מעל 70 ₪ עומדת על 637 זכאים בסכום השבה ממוצע של 82 ₪ ובסכום כולל של 53,264
23 ₪.
- 24 35.2. סף האיתור המינימאלי של יתרת הזכות שמתחתיו לא יבוצעו פעולות איתור הורד מ-
25 100 ש"ח ל-70 ש"ח.
- 26 35.3. הוארכה תקופת האיתור ל-9 חודשים חלף 180 ימים..

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

1 35.4. הוסכם כי הפניה לזכאים להחזר מעל 70 ש"ח תהיה לכל הזכאים ולא רק לתאגידים.

2

3

מינוי בודק

4

36. סעיף 19(ב)(1) בחוק תובענות ייצוגיות קובע:

5

"(ב)(1) בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא לאחר שקיבל חוות דעת
6 מאדם שמינה לשם כך, שהוא בעל מומחיות בתחום שבו עוסקת הבקשה
7 לאישור או התובענה הייצוגית (בסעיף זה - בודק), אלא אם כן סבר בית
8 המשפט שחוות הדעת אינה נדרשת, מטעמים מיוחדים שיירשמו; שכרו
9 והוצאותיו של בודק, וכן אופן תשלומם, ייקבעו בידי השר.

10

בדברי ההסבר להצעת חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (ה"ח הממשלה 234 מיום 26.1.06

11

בעמ' 269) נאמר בהתייחס לסעיפים 18 ו-19 בחוק תובענות ייצוגיות:

12

"מטרת סעיף זה [הכוונה לסעיף 18 - מ' נ'] וסעיף 19 היא להסדיר מקרים
13 שבהם מיישבים הצדדים את הסכסוך ביניהם בדרך של הסדר פשרה,
14 והסדר זה מחייב את כל חברי הקבוצה. החשש במקרים אלו הוא מפני
15 קנוניה בין התובע המייצג לבין הנתבע, כך שהתובע המייצג יפיק תועלת
16 אישית מן הפשרה על חשבון חברי הקבוצה. למעשה, במצבים שבהם מושג
17 הסדר פשרה, נוצר אצל התובע ניגוד עניינים בין טובתו האישית ובין
18 האינטרסים של הקבוצה, דבר המצדיק פיקוח מוגבר הן על ידי בית
19 המשפט והן על ידי חברי הקבוצה".

20

37. מינוי הבודק מטרתו אם כן לסייע לבית המשפט לבחון את הסדר הפשרה, ולהבטיח כי יישמרו

21

האינטרסים של הקבוצה בשים לב למכלול הנסיבות. דהיינו - לוודא שההסדר הוא סביר והוגן

22

בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, וכי סיום ההליך בהסדר הפשרה המוצע הוא הדרך היעילה

23

וההוגנת להכרעה במחלוקת, בהתחשב במטרות החוק.

24

ולענייננו.

25

הסדר הפשרה מביא להשבת יתרות הזכות במלואן בכפוף לאיתור הזכאים. כמו כן הוא מסדיר את

26

השבת ריבית הפיגורים לזכאים שחויבו בריבית כזו לאחר היווצרות מועד יתרת הזכות. בנסיבות

27

אלה סבירות ההסכם והיותו הוגן בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה אינו מצריך חוות דעת או

28

בדיקה של מומחה, והוא עניין לבית המשפט לענות בו.

29

30

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

דיון

1

2

38. סעיף 19(א) בחוק תובענות ייצוגיות קובע:

3

"(א) בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא אם כן מצא, כי ההסדר ראוי,

4

הוגן וסביר בהתחשב בענינם של חברי הקבוצה, ואם הבקשה לאישור הסדר

5

הפשרה הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית - גם כי קיימות, לכאורה,

6

שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וכי

7

סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת

8

בנסיבות הענין" (ההדגשה שלי - מ' נ').

9

39. סעיף 19(ג) בחוק תובענות ייצוגיות קובע:

10

"(ג)1) החלטת בית המשפט אם לאשר הסדר פשרה או לדחות תהיה

11

מנומקת ותכלול, בין השאר, את כל אלה:

12

(א) הגדרת הקבוצה שעליה חל הסדר הפשרה;

13

(ב) עילות התובענה, השאלות המהותיות של עובדה או משפט המשותפות

14

לכלל חברי הקבוצה והסעדים הנתבעים כפי שפורטו בבקשה לאישור או כפי

15

שהוגדרו בהחלטת בית המשפט לפי סעיף 14, לפי הענין;

16

(ג) עיקרי הסדר הפשרה.

17

(2) בהחלטתו לפי פסקה (1) יתייחס בית המשפט, בין השאר, לשיקולים

18

אלה:

19

(א) הפער בין הסעד המוצע בהסדר הפשרה לבין הסעד שחברי הקבוצה היו

20

עשויים לקבלו אילו היה בית המשפט מכריע בתובענה הייצוגית לטובת

21

הקבוצה;

22

(ב) התנגדויות שהוגשו לפי סעיף 18(ד), וההכרעה בהן;

23

(ג) השלב שבו נמצא ההליך;

24

(ד) חוות דעת של הבודק שניתנה לפי סעיף קטן (ב)5;

25

(ה) הסיכונים והסיכויים שבהמשך ניהול התובענה הייצוגית אל מול

26

יתרונותיו וחסרונותיו של הסדר הפשרה;

27

(ו) העילות והסעדים שלגביהם מהווה ההחלטה לאשר את הסדר הפשרה

28

מעשה בית דין כלפי חברי הקבוצה שעליהם חל ההסדר".

29

30

40. הקבוצה שעליה חל הסדר הפשרה היא: "כל אדם שרשומות לו יתרות זכות בעיריה שנוצרו במהלך

31

השנתיים שקדמו למועד הגשת התובענה אל מול תשלומי חובה שבהם חויב; וכן לגבי כל אדם

32

שרשומה על שמו יתרת זכות והעיריה גבתה ממנו ריבית פיגורים במהלך השנתיים שקדמו

33

להגשת בקשת האישור מבלי להפחית מקרן החוב נושא הריבית את יתרת הזכות".

34

41. עילות התובענה הן: עשיית עושר ולא במשפט, גבייה שלא כדין בידי רשות מנהלית, עוולות הגזל

35

ועיכוב נכס שלא כדין.

36

42. הסעד הנתבע בבקשת האישור: השבה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 37240-12-12 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

- 1 43. השאלות המשותפות לחברי הקבוצה: האם הנתבעת מיידעת את הנישומים כי נוצרה לטובתם
2 יתרת זכות; האם הנתבעת משיבה כדבר שבשגרה, במהירות הראויה, יתרות זכות הרשומות
3 בספריה לטובת נישומים, גם לנישומים שאינם פונים אליה לקבלתם והאם היא מחייבת נישומים
4 המצויים ביתרת זכות בחשבון בריבית בגין "חוב" שנוצר באותו חשבון ואשר אינו מתחשב ביתרת
5 הזכות.
- 6 44. לבית המשפט לא הוגשו התנגדויות להסדר הפשרה מלבד התנגדות היועמ"ש הנזכרת לעיל. לא
7 הוגשו בקשות ליציאה מן הקבוצה שעליה הם חלים.
- 8 45. בית המשפט, בבואו לאשר הסדר פשרה, צריך להשתכנע כאמור "כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר
9 בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה... וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת
10 להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין" (סעיף 19(א) בחוק תובענות ייצוגיות).
- 11 46. מטרתו של חוק תובענות ייצוגיות מוגדרת בסעיף 1 כדלקמן:
- 12 **"(1) מימוש זכות הגישה לבית המשפט, לרבות לסוגי אוכלוסייה המתקשים**
13 **לפנות לבית המשפט כיחידים;**
14 **(2) אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו;**
15 **(3) מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין;**
16 **(4) ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות".**
- 17 47. אני סבורה כי הסדר הפשרה המתוקן, בענייננו יש בו כדי לענות על מטרות החוק והוא ראוי סביר
18 והוגן ואלה טעמי:
- 19 47.1. סעד ההשבה ניתן לחברי הקבוצה בהתאם לתובענה, כפוף לאיתור הזכאים. הנתבעת
20 התחייבה להמשיך ולפעול להשבת יתרות זכות גם בעתיד.
- 21 47.2. הסדר הפשרה יש בו כדי להקדים את ההשבה לפני מיצוי ההליך עד תום, המשך עיכוב
22 ההשבה עלול להביא לקושי חמור יותר באיתור הזכאים.
- 23 47.3. ההסדר מביא לאכיפת החוק ומגשים את תכליות חוק תובענות ייצוגיות.
- 24 47.4. אשר להערת היועמ"ש, כי מן הראוי שיתרות לא מוחזרות יועברו לקרן, בעניין זה
25 מקובלת עלי עמדת הצדדים כי קיים קושי לחלט כספים מזוהים הרשומים כיתרות זכות
26 לטובת הציבור, ועל כן אינני מורה כן.

27

28

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 12-12-37240 מרדכי נ' עיריית פתח תקווה ואח'

1

גמול ושכר טרחה

2 48. הצדדים יגישו טיעוניהם, שלא יעלו על 2.5 עמודים ברווח וחצי גופן דיויד 12 ללא הערות שוליים.
3 התובע יגיש טיעונו עד ליום 15.3.20 והנתבעת עד ליום 21.4.20.

4

5

סוף דבר

6 49. לאור כל האמור לעיל אני מאשרת את הסדר הפשרה המתוקן ונותנת לו תוקף של פסק דין.

7 50. אני מורה על פרסום הודעה שנייה לפי סעיף 25(א)(4) בחוק תובענות ייצוגיות. בהודעה יפורטו כל
8 הפרטים המנויים בסעיף 19(ג)(1) ו-2) וכן הפניה לפנקס תובענות ייצוגיות שם ניתן יהיה לעיין
9 בפסק הדין ובהסדר הפשרה, כאמור בסעיף 25(ד) בחוק תובענות ייצוגיות.

10 51. נוסח ההודעה השנייה יובא לאישור בית המשפט בתוך 14 ימים מהיום, כאמור בסעיף 25(ד) בחוק
11 תובענות ייצוגיות. לאחר אישורו, ישלח בא-כוח הקבוצה עותק מההודעה השנייה למנהל בתי
12 המשפט בהתאם לסעיף 25(ז) בחוק תובענות ייצוגיות.

13 52. הצדדים ישלחו העתק מפסק הדין, בצירוף הסדר הפשרה ובצירוף ההודעה למנהל בתי המשפט
14 לשם רישומם בפנקס תובענות ייצוגיות, בהתאם להוראת סעיף 19(ה) בחוק תובענות ייצוגיות.

15 53. הצדדים ישלחו העתק מההודעה ליועץ המשפטי לממשלה בהתאם לתקנה 19 בתקנות תובענות
16 ייצוגיות, התש"ע-2010.

17

18

ת.פ. לקבלת נוסח הודעה 25.2.20

19

ת.פ. למתן החלטה בגמול ושכ"ט 25.4.20

20

21

ניתנה היום, י"ז שבט תש"פ, 12 פברואר 2020, בהעדר הצדדים.

22

מיכל נד"ב, שופטת

23
24